

ไม่ใช่ทุกคนที่คันต้องเป็น **หิด** แต่ทุกคนที่เป็นหิดจะคันค่ะ

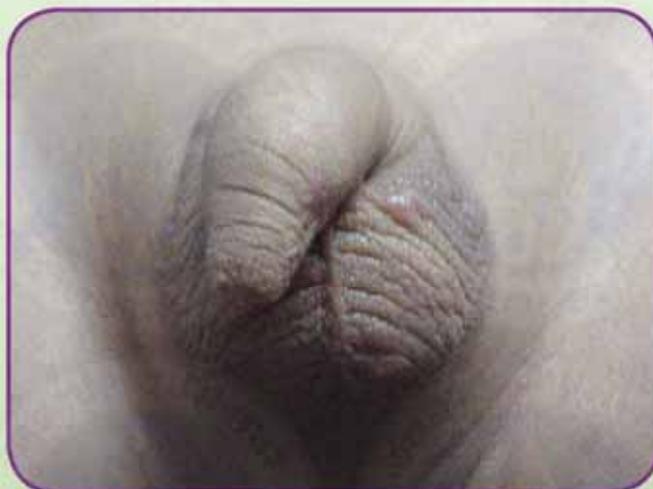

Dr. OK

ผู้ป่วยเด็กชายอายุ 10 เดือน มาด้วยอาการคันเป็นตุ่มแดงหลายตุ่ม ตามรักแร้ 2 ข้าง มีตุ่มใส คันตามง่ามนิ้วมือ ฝ่ามือ (ภาพที่ 1) ตุ่มนูนที่อวัยวะเพศมาประมาณ 2 สัปดาห์ (ภาพที่ 2) คุณยายที่เป็นผู้เลี้ยงเด็กก็มีอาการคันเช่นกัน โดยคันตามซอกพับ โดยเฉพาะง่ามนิ้วมือ คันมากเวลากลางคืนและมีตุ่มคันทั่วๆ ไปตามตัว แขน ขา ได้ให้การรักษาเด็กและผู้เลี้ยงด้วยยารักษาหิด อาการผู้ป่วยดีขึ้น อาการคันและผื่นหายไปใน 1 เดือน

ภาพที่ 1 : ตุ่มใสที่ฝ่ามือ

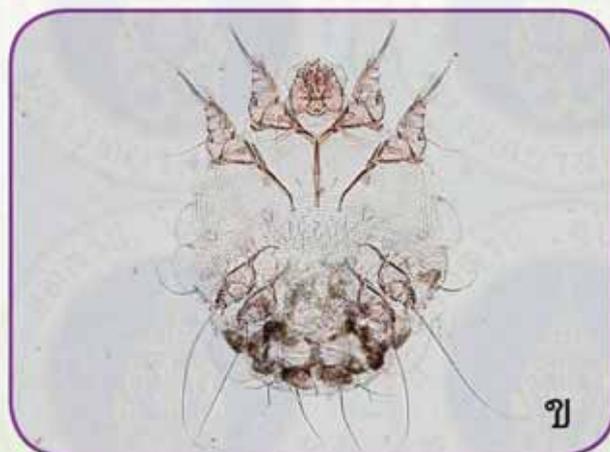
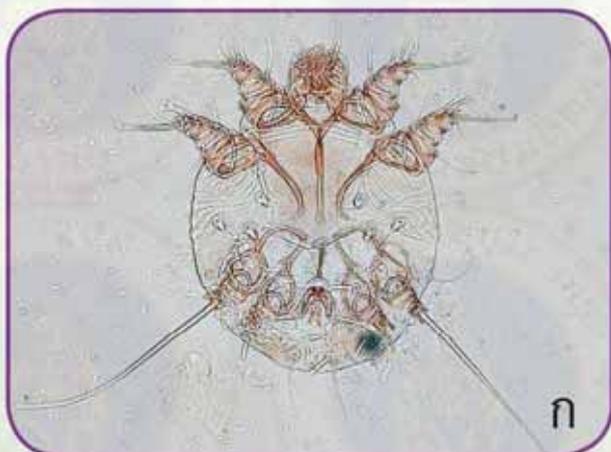

ภาพที่ 2 : ตุ่มที่อวัยวะเพศ

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับตัวหิด

หิดเป็นโรคที่เกิดจากสัตว์ขาปล้องประเภทไรชื่อ ซาร์คอบติส สเคบิอาย (*Sarcoptes scabiei*) (ภาพที่ 3) ตัวหิดมี 8 ขา สีน้ำตาล มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น อาการของโรคหิดเกิดจากการที่หิดตัวเมียขุดหลุมเพื่อวางไข่ใต้ผิวหนัง ตัวอ่อนออกจากไข่หลังจากนั้น 2-3 วัน ใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์จึงโตเต็มที่ หลังผสมพันธุ์หิดตัวผู้ตายไปแต่หิดตัวเมียจะขุดหลุมใต้ผิวหนังเพื่อวางไข่ต่อไปเป็นวงจรชีวิตของหิด ผู้ป่วยที่เป็นหิดจะมีหิดอยู่ประมาณ 5-15 ตัวในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ยกเว้นผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง เช่น เป็นโรคเอดส์ อาจมีหิดเป็นล้านๆ ตัวอยู่บนผิวหนัง

ภาพที่ 3 : หิดเพศผู้ (ก) หิดเพศเมีย (ข)
เมื่อดูด้วยกล้องจุลทรรศน์กำลังขยาย 400 เท่า

หิดแพร่กระจายอย่างไร

หิดกระจายจากผู้หนึ่งไปอีกผู้หนึ่งทางการสัมผัสใกล้ชิด โดยมากอาการคันซึ่งเป็นปฏิกิริยาของร่างกายต่อตัวหิดจะเกิดหลังมีตัวหิดประมาณ 1 เดือน แต่ถ้าผู้ป่วยเคยเป็นหิดมาก่อนอาการคันจะเกิดขึ้นเร็วภายในไม่กี่วัน เนื่องจากตัวหิดสามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เพียง 2-3 วัน จึงมีโอกาสเล็กน้อยที่เราจะติดหิดจากการใช้เสื้อผ้าหรือของใช้ร่วมกันหรือนอนเตียงเดียวกัน

อาการของโรคหิด

อาการที่สำคัญคือคันทั้งตัวมากโดยเฉพาะเวลากลางคืน ผื่นเป็นตุ่มแดงหรือตุ่มน้ำใสเล็กๆ บริเวณง่ามนิ้ว (ภาพที่ 4) ซอกพับต่างๆ เช่น รักแร้ ขาหนีบ ง่ามก้น ฯลฯ รอบสะดือ อวัยวะเพศชาย หัวนม ศอก เข่า ในเด็กจะพบผื่นมากกว่าผู้ใหญ่ ถ้ามีการเกามากๆ อาจติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนได้ บางคนอาจเห็นรอยขีดเป็นอุโมงค์ลงใต้ผิวหนังซึ่งพบได้ไม่บ่อย

ภาพที่ 4 : ตุ่มใสตามง่ามนิ้วมือในผู้ป่วยหิด

คันจัง นี่เราเป็นหิดหรือเปล่านะ

โรคหิดวินิจฉัยจากประวัติคันมากทั่วร่างกาย โดยเฉพาะเวลากลางคืน ประวัติผู้ใกล้ชิดมีอาการแบบเดียวกันและตรวจร่างกายมีรอยโรคดังที่กล่าวมาแล้ว การพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการทำได้โดยขูดผิวหนังบริเวณที่มีผื่นหรือบริเวณที่สงสัยว่าเป็นอุโมงค์ที่ขีดขุดไปวางไข่แล้วไปส่องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ แต่อาจไม่พบร่องรอยของหิดเสมอไป บางครั้งหมออาจให้การรักษาโดยไม่จำเป็นต้องพบตัวหิด

ทำอย่างไรถึงจะหายจากโรคหิด

ต้องทำการรักษาคนที่เป็นหิดด้วยยาฆ่าหิด อาจต้องรักษาคนใกล้เคียง
ทำความสะอาดข้าวของเครื่องใช้ มิฉะนั้นหิดจะไม่หายขาดเพราะจะติดหิด
จากคนรอบข้างหรือจากของใช้ประจำตัวมาอีก

การกำจัดหิด

ใช้ยาฆ่าหิดทา เช่น ยาเพอร์มีทริน ยาเบนซิลเบนโซเอต ยาแกมมา
เบนซินเอ็กซาคลอไรด์ โดยทาทั่วตัวตั้งแต่คอลงมารวมถึงแขนขาบริเวณ
ซอกพับต่างๆ ทิ้งไว้ตามเวลาที่เหมาะสมของยาแต่ละตัว คือ 8-24 ชั่วโมง
แล้วล้างออก ใช้ยาฆ่าหิดซ้ำอีกครั้งใน 1 สัปดาห์ถัดไปเพื่อฆ่าหิดรุ่นใหม่ที่
เพิ่งออกมาจากไข่ ในคนที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ การรักษา
ด้วยยาทาอย่างเดียวใช้ไม่ได้ผล กำจัดตัวหิดไม่หมด ต้องกินยาฆ่าหิดซึ่งต้อง
ให้แพทย์สั่งเท่านั้น

การรักษาอาการคัน

ผื่นคันจากโรคหิดเกิดจากการตอบสนองของร่างกายต่อตัวหิด ดังนั้น
อาการนี้อาจอยู่อีกหลายสัปดาห์ถึงแม้ว่ากำจัดหิดหมดแล้ว ในกรณีที่มีผื่น
มากหรือคันมากการใช้ยาในกลุ่มสเตียรอยด์ทาลดการอักเสบ จะลดอาการ
คันลงได้ อาจให้กินยาแก้แพ้แก้คันพวกแอนตี้ฮิสตามีน ทำให้อาการคันน้อย
ลงและนอนหลับดีขึ้น ถ้าเกามากๆ อาจเกิดการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อน
ที่ผิวหนังทำให้ผื่นไม่หาย เมื่อมีการติดเชื้อแทรกซ้อนอาจต้องกินยาฆ่าเชื้อ
โรคร่วมด้วย

การรักษาคนในครอบครัว

คนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดผู้ป่วยอาจต้องเฝ้ากำจัดหิดไปพร้อมๆ กันแม้จะไม่มีอาการ เพื่อป้องกันการแพร่ของหิดจากคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง

การกำจัดหิดตามของใช้ส่วนตัว

ของใช้ส่วนตัวที่ใช้ภายใน 2-3 วันก่อนรักษา อาจมีหิดอาศัยอยู่ เนื่องจากหิดสามารถอยู่ภายนอกตัวคนได้ไม่เกิน 3 วัน ดังนั้นในวันที่ทำการฆ่าหิดตามตัวควรนำเสื้อผ้า ผ้าปูที่นอน มาต้มในน้ำร้อน (อุณหภูมิสูงกว่า 60 องศาเซลเซียส) ของใช้ที่ไม่สามารถซักได้ อาจใช้ยาฆ่าแมลงพ่นหรือโรยให้ทั่วหรือเอาของใช้เหล่านั้นใส่ถุงพลาสติกปิดแน่นไม่ให้มีอากาศเข้าไปทิ้งไว้ประมาณ 2-3 วัน หิดก็จะตายหมด

การป้องกันโรคหิด

หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้เป็นโรค ล้างมือ ไม่ใช่ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น

เมื่ดฝืนคั้น ต้องระวัง อาจเป็นหิด
เกา ยิ่งติด ต่อถ่าย กระจายทั่ว
เชื้อแอบอยู่ ตามที่นอน ของส่วนตัว
ไม่ต้องกลัว วิชา หมอโดยพลัน

ทั้งหิดเหา เกามันส์ คั้นจนเจ็บ
อย่าลืมดู แลเล็บ ตัดให้สั้น
ผ้าเช็ดตัว ปลอกหมอน ซักทุกวัน
อย่าใช้ของ ร่วมกัน เพราะจะติด..ง่ายตาย

